

Чи представляє загрозу для транзитних шляхів України будівництво нових газопроводів в обхід її території ?

Інна Юзефович, науковий співробітник. Дослідницькі інтереси - енергетичний сектор, регулювання та розвиток інфраструктури:

- Росія та європейські країни продовжують реалізацію планів щодо диверсифікації джерел постачання газу. Зокрема, 18 січня 2008 р. Болгарія і Росія підписали угоду про будівництво газопроводу «Південний потік», загальна потужність якого складе 30 млрд кубометрів. Також, Росія наблизилась до реалізації проекту будівництва газопроводу «Північний потік» (потужністю 55 млрд кубометрів), який пройде по дну балтійського моря. В той же час Польща розробила та планує запропонувати Росії новий проект сухопутного газопроводу із Росії в Західну Європу через територію Естонії, Латвії, Литви, Польщі та Німеччини. А Консорціум європейських енергетичних програм готується розпочати будівництво газопроводу Nabucco, більша частина якого пройде по території Туреччини.¹

Нові проекти в обхід України є прямими конкурентами газотранспортної системи (ГТС) України. (щорічно Україна постачає близько 85% загального обсягу російського експорту газу). Після введення в дію нових газопроводів (2010-2013 рр.) Україна неминуче втратить значну частину газового транзиту у разі якщо і надалі отримуватиме енергоносії за ціною значно нижче рівня ціни поставок газу до країн ЄС.

Для того, щоб мінімізувати можливі втрати Україна повинна встановити ринкову та зрозумілу формулу, за якою ціна імпорту на російсько-українському кордоні дорівнює ціні продажу російського газу на кордоні ЄС мінус відповідні витрати на транспортування. Таке ціноутворення забезпечить надійність поставок газу в країну та надійність транзиту російського газу через територію України. Присутність монопольної компанії РосУкрЕнерго не вигідна для українських постачальників, але дає змогу Україні отримувати газ за ціною нижче європейської, і таким чином поступовість переходу до ціни до визначеного обґрунтованого рівня. З переходом на прямі закупки газу у Газпрома по європейським цінам необхідність в монопольній структурі РосУкрЕнерго зникне, що забезпечить більш прозоре та економічно вигідне функціонування ринку газу в Україні.

Україна також може посилити свій незалежний статус в питаннях енергоносіїв шляхом диверсифікації поставок палива в країну. Єдиною протиположною російській енергетичній монополії є поставки скрапленого природного газу (СПГ) морем. З урахуванням нинішніх цін на газ у світі, а також перспектив їх зростання, доцільність поставок СПГ в Україні стає все більш очевидною. Кінцева ціна палива з урахуванням витрат на транспортування, втрат СПГ при перевезенні не перевищує європейського рівня ціни на імпортований газ. Наприклад, в 2007 р. експортна ціна скрапленого газу в Алжирі і Єгипті складала 216-252 долара за тисячу кубометрів, що менше ніж ціна природного газу для багатьох з європейських країн (280-300 доларів за тисячу кубометрів)². Подальше здешевлення СПГ- технологій сприятиме зниженню витрат при поставці газу морем. Але для успішного здійснення СПГ- проектів вже зараз необхідно укласти довгострокові домовленості про поставку скрапленого газу, побудувати приймальний термінал, а також домовитись про оренду танкерів. Тобто необхідно побудувати інфраструктуру по прийому газу та газифікації³. Проект поставки СПГ в Україну планується реалізувати в два етапи: на першому планується звести термінал який прийматиме до 5 млрд кубометрів щорічно, а на другому його потужності збільшать до 10 млрд кубометрів. Зважаючи на очікуване в майбутньому скорочення споживання газу до з 76 до 60 млрд кубометрів доля альтернативних поставок по морю може досягати 15 %⁴. Це стане

¹ Інформаційне агентство «Інтерфакс України»

² НАК «Нафтогаз України»

³ Вартість будівництва прийомного терміналу може скласти 0.5-2.2 млрд доларів без урахування припортової інфраструктури.

⁴ Енергетична стратегія України

реальним кроком на шляху диверсифікації поставок енергоресурсів та побудові аргументованої позиції в переговорах про ціну російського газу.

Будівництво нових газопроводів в обхід території України не стане загрозою, якщо Україна посилить свій незалежний статус. А для цього потрібно встановити привабливу ціну на газ та диверсифікувати поставки газу в Україну.